

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Thomæ Tamburini Societatis Iesu Siculi
Caltanisettensis, In Alma Vniversitate nobilis Civitatis
Messanæ, Theologiæ Primarij Professoris. Explicatio
Decalogi Duabus distincta partibus**

In qua omnes ferè conscientiæ casus, ad decem Præcepta pertinentes,
mira brevitate, claritate, & quantum licet, benignitate declarantur

Continens sex Libros posteriores in Decalogum, id est, expositionem
præceptorum secundæ tabulæ

Tamburini, Tommaso

Monachii, Anno M.DC.LIX.

Quanti valeat promissio non repetendi mutuum &c. num. 17.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39995

ac proportionato pretio pericula & li- conferret , quanti si conferret post de- bertatem repetendi rem suam , pro tempeste illo extrinseco.

14. Quinta ratio est Ioannis Delugo: quia, inquit, per restitutionem for- tis jam æquatur totum, quod mutua- tarius debet, ergo si plus requirat mu- tuans, iustè requiret. Antecedens pro- batur, quia tanti valet pecunia post an- num reddita , quantum ante annum mutuo concessa. Confirmatur, quia tanti valet v. g. hæc statua nunc, quanti si vendam post annum, sic de domo, de prædijs &c. Immo tanti æstimatur à Deo Gloria seu beatitudo data nunc, quanti data post annum: patet, quia æqualibus meritis justè nunc defuncto confertur eadem gloria , quæ ijsdem meritis confertur morituro hinc ad an- num, vel annos. Hæc ille.

15. Responderi primò sic potest. Hæc ratio nimis probat, ergo nihil: nam probat, nihil mihi deberi ex locato; tanti enim valet statua nunc, quando tibi initio anni loco, quanti valebit post annum, quando reddes: & sicut omnes respondent, tunc accipi pretiū, nō pro re locata, sed pro alio, id est, pro usu rei locata, ita ego respondebo, non accipi pretium pro pecunia concessa , sed pro alio, id est, pro libera promissione, eam tam diuturno tempore non repetendi.

16. Responderi posset secundò dire- stè, negando antecedens. Ad probatio- nem, distingo assumptum: tanti va- let pecunia concessa, quanti reddita, ra- tione sui, concedo; ratione annexæ pro- missionis, seu alterius connexi, nego, ut patet ex dictis. Ad confirmationem idem dic. Sanè gloria tanti valet ra- tione sui nunc, si nunc mihi illam Deus

*i Less. l. 2. c. 20. n. 125. I Idem n. 127.
Nnn 2 regu-*

conferret , quanti si conferret post de- cem annos. Sed dic, amice, si tibi illam Deus nunc conferret , & non hinc ad decem annos, quanti faceres eam præ- sentem collationem? ego, immo & tu, & sanæ mentis quisque pluris facheret, quam inferiora quæque bona, ac vitam ipsam; aliud igitur est æstimatio rei in se, aliud, quoad aliquam circumstan- tiā extrinsecam ipfi rei connexam.

*Quanti valeat promissio non repetendi
mutuum, &c.*

17. Illud denique ante omnia inter- est, hic scire, ecquodnam pretium exi- gere esset congruum, ex hoc titulo? judicio experti omnibus expensis, re- spondebis; sed adhuc urgeo, ecquod- nam est hoc prudentis arbitrium? Bur- sa, ait i Less. determinatur à mercato- ribus ejusmodi pretium singulis an- nis, aliquando sex, aliquando septem, usque ad duodecim, non vero ultra, ex Caroli V. constitutione: additque hanc eamdem lucri taxam posse quemlibet nō mercatorem exigere ex suo mutuo, quia positio eo statuto, fit taxa commu- nis pro omnibus. Audio; sed idem Lessius hoc non approbat paulo l post, atque, præscindendo à lucro cessante, vel damno emergente, id iustè statui; multo magis, quia nos querimus uni- versaliter pro locis, ubi hæc taxa non statuitur. Aliquid ergo nos firmius sta- tuamus, & loquamur de mutuo in pe- cunia, exempli gratia, per annum; nam pro mutuo olei, frumenti, &c. potest evenire, ut annus non reputetur lon- gum tempus, ut dixi nu. 11. cum contra

regulariter pro mutuo in pecunia longum reputetur tempus unius anni, multo magis duorum, trium. &c.

18. Dici jam posset, pro hoc titulo promissionis non repetendi pecuniam mutuam, pro quolibet anno licet in nostra hæc ætate pecuniosa exigi quinque pro centenario m. Ratio est, quia ejusmodi promissio regulariter tanti videtur aestimari posse à prudentibus; & hujus ratio est, quia pretia rerum ex communi estimatione hominum pendunt: commune autem hominum iudicium nunc videtur esse, ut qui vendit suam libertatem de resumenda sua pecunia per annum, quinque exigat pro centum, cuius rei signum est, quia si cuilibet prudenti dicatur, vel elige nunchabere centum numeratos aureos, vel centum & quinque post annum, eligenter potius centum præsentis, quam multum & quinque futuros, qui ex multis eventibus impediri possunt, ne habeantur. Confirmatur, quia asecutatores in mercium periculis, nec validè excedentibus, nec admodum levibus, si quinque pro centenario sumant, non imprudenter, nec in justè se gerunt, ergo pari modo in casu nostro; cum illa promissio non repetendi trahat semper non vulgarium periculorum, difficultatumque timorem.

m Caram. l. 2. Theol. mor. n. 799.

19. Ex his collige primò, viduæ illallatae §. 3. n. 28. posse concedi quinque pro centum, nempe quia propter bonam fidem judicare possumus, eam celebraturam fuisse contractum hunc promissionis non repetendi &c. Collige secundo, cur mulierculis illis, allatis eodem §. n. 30. negandum sit, quid-

piam lucri percipere, nimirum, quia unus aureus ad rationem quinque pro centum ferè nihil, unum scilicet, vel alterum obolum in anno potuisset ex hoc titulo promissionis parere: & tamen illæ repetebant aliquos Iulios; nec post annum, sed post hebdomadas. Hæc quo ad totam hanc hujus §. 5. difficultatem expendenda sapientiorum stateris obtulisse sufficiat.

§. VI.

An licet, quid supra sortem reportare, ob molestiam privationis sive presentis pecunie.

A Ddunt nonnulli aliud caput accipiendi supra sortem, nempe ratione molestie, quam ex sua absenti pecunia quis percipit, seu ratione parentia consolationis, qua quis frui solet, dum domi & in arca suam pecuniam præsentem habet, quem animi sensum comprobat fortasse avarus ille, dum apud Horatium sic sibi blanditur.

At mihi plando domi dum nummus contemplor in arca.

Et quidem Caramuel a sic habet: di, stinguo molestiam à periculo, vel „ clamno emergente, & à lucro cessante, te: Est verè aliqua recreatio in viden- „ dis rebus pretiosis, cur non & in pos- „ fidendis? pro audienda comædia, vel „ videnda bestia, datur pretium, & ne- „ mo contradicit, cur non pro viden- „ dis vel possidendis optimis auri par- „ tibus? ratione ergo hujus molestie „ à parentia pecuniae subortæ, præcisio „ omni alio periculo, posse quid supra sortem

